

КУРБАТОВ Артем Андрійович,
викладач кафедри тактики та тактико –
спеціальної підготовки факультету
службово – бойової діяльності НГУ
Київського інститут Національної гвардії
України

ТРОФИМЕНКО Євгеній Романович,
курсант 3 відділення 140 навчальної групи
курсу № 3 факультету забезпечення
державної безпеки Київського інститут
Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ РОЗВІДКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УРБАНІЗОВАНІЙ МІСЦЕВОСТІ

Актуальність дослідження. Дослідження особливостей ведення розвідки Національної гвардії України (НГУ) в урбанізованій місцевості є надзвичайно актуальним завданням. У сучасному світі велика кількість військових дій відбувається саме в міському середовищі. Розвідка в урбанізованих зонах має свої особливості і вимагає специфічних підходів та навичок. Урбанізована місцевість часто стає місцем для дій збройних груп та терористичних організацій. НГУ має бути готовою до ведення розвідки в цих умовах. Захист жителів міст та міських районів від загрози війни або терористичних актів є однією з основних місій НГУ. Розвідка допомагає ідентифікувати загрози та розробити стратегії захисту. Знання про урбанізовані райони та особливості міської топографії є важливими для планування та виконання військових операцій в таких умовах.

Оскільки міська місцевість є складною та важкою для бойових операцій, дослідження та розвиток особливостей розвідки НГУ в урбанізованому середовищі є критичним для забезпечення національної безпеки та ефективного ведення військових операцій в Україні та за її межами.

Метою даного дослідження є розкриття особливостей ведення розвідки НГУ в урбанізованій місцевості.

Виклад основного матеріалу. В умовах сучасності, коли асиметричні загрози суттєво відрізняються від небезпек кінця ХХ століття, виникає тенденція до збільшення просторових і скорочення часових характеристик бою. Міста же, у свою чергу, створюють ідеальне середовище для ведення партизанських дій іррегулярними збройними формуваннями, оскільки перевага регулярних військових підрозділів, передусім технічна, при діях в умовах високоурбанізованої місцевості значною мірою нейтралізується. Специфіка розвідки та бою в умовах сучасного міста часто вимагають від підрозділів

здатності діяти самостійно, у відриві від основних сил військових частин [1, с. 46].

Хімічна, біологічна, радіаційна розвідка (далі – РХБ розвідка) - процес збирання інформації для виключення раптовості дій противника та своєчасного виявлення хімічного, біологічного, радіаційного зараження у районах зосередження та дій військових частин (підрозділів) для своєчасного оповіщення військ. Це комплекс заходів, який полягає в акумуляції інформації від всіх елементів системи виявлення і оповіщення про хімічне, біологічне, радіаційне зараження військових частин (підрозділів), які виконують завдання у заданому районі та формуванні єдиного операційного середовища з моніторингу хімічна, біологічна, радіаційна обстановка. Під час бойових дій в районі, де знаходяться підземні об'єкти основні зусилля РХБ розвідки зосереджуються на: обстеженні (огляді) основних магістралей, метро, підвалів, каналізаційних колекторів; визначенні можливості використання найміцніших споруд (підвалів будівель) для захисту особового складу від радіоактивних, небезпечних хімічних речовин і біологічних засобів, а також міської комунальної інфраструктури для проведення в разі необхідності спеціальної обробки підрозділів. Специфікою РХБ розвідки в ході ведення бойових дій в районі з розвиненим підземним середовищем є постійно діючий фактор можливості знаходження у безпосередній близькості до позицій противника, в умовах важко прохідної місцевості та відсутністю простору для маневру. Тому часто розвідку необхідно вести в пішому порядку, з обмеженою підтримкою транспортних засобів, що в свою чергу буде потребувати додаткового часу. Додатковими умовами, які можуть призвести до того що РХБ розвідка буде вестись у пішому порядку є забезпечення скритності дій та необхідність отримання детальної інформації щодо наявних хімічних, біологічних, радіологічних та ядерних загроз [2, с. 27].

Суто з військової точки зору, населені пункти – одні із найважливіших елементів місцевості, що обумовлено їх важливим значенням для цивільних та, особливо, військових користувачів. У населених пунктах зосереджені промислові підприємства, наукові установи, навчальні заклади, театри, музеї тощо. У великих населених пунктах розташовані вузли транспортних магістралей, морські та річкові порти, залізничні станції, автовокзали, сконцентровано виробництво зброї, бойової техніки, боєприпасів, військового спорядження та іншої військово-промислової продукції, тому населені пункти мають важливе значення під час ведення бойових дій із застосуванням усіх видів зброї [1, с. 47].

Для спостережних пунктів рекомендується вибирати такі місця, з яких був би можливий хороший огляд дій противника і своїх військ в заданому секторі. Найбільш зручними місцями для спостереження є: високі багатопверхові будівлі, де спостереження можна вести через слухові вікна горищ, проломи в даху, вікна верхніх поверхів; заводські труби, кам'яні огорожі, в яких заздалегідь слід пробити отвори; розвалини будівель, підбиті і замасковані танки, дерева з густим листям тощо. Особовий склад спостережного пункту має бути по можливості захищений від артилерійського і мінометного вогню [3, с. 137].

Насамперед зруйновані місцеві будівлі та збережені споруди забезпечують сприятливі умови для ведення оборонних дій, укриття особового складу, озброєння і військової техніки, обладнання в інженерному відношенні опорних пунктів, районів оборони та вузлів спротиву. Разом з тим урбанізація обмежує мобільність військ, перешкоджає пересуванню важкої військової техніки, ускладнює проведення маневру з метою зосередження зусиль на загрозовому напрямку, сковує дії розвідки, послаблює результативність повітряних ударів, ускладнює управління підрозділами під час бою, знижує ефективність дій засобів радіозв'язку та засобів управління, обмежує огляд та обстріл (дальність стрільби рідко перевищує 300-400 м), а наявність цивільного населення не тільки впливає на масштаби застосування зброї, призначеної для ураження площадних об'єктів, але і на характер бою в цілому. Так, наявність цивільного населення в місті створює труднощі у виявленні противника, який зливається з населенням. Противник використовує місцеве населення як прикриття, а в більшості випадків приносить в жертву для отримання психологічної переваги. Досягнення успіху шляхом застосування зброї масового руйнування вважається неприйнятним, оскільки при масовій загибелі мирного населення, неминучій у цьому випадку, політичні витрати не компенсуються військовими успіхами, а в подальшому можуть призвести до озброєного спротиву з боку місцевого населення [1, с. 49].

При облаштуванні спостережного пункту слідє посилити перекриття на випадок обвалу будівлі; стіни треба додатково закладати цеглою і мішками з піском, вікна – підручними матеріалами. Біля спостережного пункту потрібно обладнати укриття (пристосувавши для цього підвал дома або погріб) і побудувати ходи сполучення. Усі ці роботи слід проводити вночі або під прикриттям диму, щоб противник не помітив їх. При організації спостереження потрібно постійно мати на увазі, що дальність спостереження в місті обмежена. Тому спостережні пункти треба висувати ближче до переднього краю, збільшуючи одночасно їх кількість. Спостереження за противником, відмітка цілей і розривів здійснюють з-за укриттів з допомогою оптичних приладів, але при активній роботі снайперів противника ці прилади швидко виводяться з ладу. При використанні біноклів розвідку ведуть тільки з глибини кімнат або через спеціально виконані у напрямку цілей отвори [3, с. 138].

Таким чином, щоб забезпечити підрозділи, що наступають, і частини, що роблять охоплення і оточення окремих підрозділів і частин противника, розвідка в ході бою повинна виявити: опорні пункти противника, його уразливі фланги, стики, ділянки, можливі проміжки, водночас особливу увагу приділяти виявленню їх боєздатності; наявність тактичних резервів противника, їх здатність своєчасно висунутися для закриття проломів і незайнятих ділянок або проведення контратак; які сили і засоби противник може зняти з другорядних ділянок для проведення контрманевру; найбільш вигідний момент для маневру наших військ для здійснення оточення; заходи противника, що

проводяться ним в цілях протидії оточення; наявність сил і засобів противника для проведення контратак на флангах військ, що наступають [1, с. 53].

Висновки. Урбанізована місцевість має свої специфічні вимоги та особливості для розвідки, що потребує подальшого дослідження та створення сучасних рекомендацій з ведення розвідки в місті, які потребують спеціалізованих навичок та підготовки. Розвідка в містах також пов'язана з захистом цивільного населення та міської інфраструктури під час воєнних конфліктів. Урбанізована розвідка може вимагати співробітництва з іншими військовими підрозділами, місцевими владами та міжнародними партнерами.

Список використаних джерел:

1. Зайцев І. Актуальні проблеми ведення військової розвідки в умовах сучасного міста. 2020. С. 45-58. URL: https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/military_tech/article/view/530/500 (дата звернення: 26.09.2023).

2. Король Я.І. Особливості ведення хімічної, біологічної, радіаційної розвідки в ході бойових дій в районі з розвиненим підземним середовищем. February 12, 2021. Pisa, Italian Republic. *Collection of scientific papers «SCIENTIA»*. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/issue/download/12.02.2021/443> (дата звернення: 26.09.2023).

3. Керівництво «Дії в урбанізованій місцевості». 2019. URL: <http://surl.li/Ingoi> (дата звернення: 26.09.2023).